

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах глобалізації та загострення конкурентної боротьби на світових ринках зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) стає дедалі важливішим фактором розвитку національної економіки. Саме ЗЕД відкриває для вітчизняних підприємств широкі можливості щодо освоєння нових перспективних ринків, залучення прямих іноземних інвестицій, трансферу сучасних технологій та науко-технологічного прогресу, нарощування експортного потенціалу. Проте, поряд із безсумнівними перевагами, зовнішньоекономічна діяльність пов'язана зі значною кількістю ризиків та невизначеностей, зумовлених впливом численних екзогенних та ендогенних факторів.

Для вітчизняних підприємств, які лише розпочинають свій шлях на міжнародній арені, проблема управління ризиками ЗЕД набуває особливої актуальності та гостроти. Адже в умовах кризових явищ у світовій економіці, політичної нестабільності, мінливості ринкової кон'юнктури та непередбачуваності поведінки контрагентів саме здатність ідентифікувати, оцінювати та контролювати ризики стає

Для того, щоб побудувати ефективну систему управління ризиками ЗЕД, необхідно обрати інструментарій ідентифікації та оцінювання ризиків. Сучасна економічна наука пропонує широкий спектр як якісних, так і кількісних методів аналізу ризиків. *Якісні методи* (експертні оцінки, SWOT-аналіз, метод аналогій, аналіз чутливості тощо) дозволяють у загальних рисах окреслити контури потенційних загроз, визначити їх можливі причини та наслідки, розробити початкові заходи з управління ризиками [1]. В той час як *кількісні методи* (статистичний аналіз, імітаційне моделювання, метод Монте-Карло, теорія ігор, оптимізаційні моделі) надають можливість отримати чисельні оцінки ймовірності настання ризикових подій та масштабів очікуваних втрат, обґрунтувати доцільність реалізації тих чи інших стратегій ризик-менеджменту з урахуванням витрат та вигод [2].

Після ідентифікації та кількісної і якісної оцінки ризиків необхідно визначитися з сукупністю методів, інструментів та важелів впливу на ризики з метою їх мінімізації, що включає декілька ключових компонентів: потужну інформаційно-аналітичну підсистему, що акумулює вичерпні дані про всі аспекти ЗЕД; чіткий розподіл функцій та зон відповідальності між структурними підрозділами підприємства; дієві процедури контролю та моніторингу ризиків; ефективну систему мотивації персоналу до активної участі у ризик-менеджменті [3]. Лише за умови гармонійної взаємодії цих елементів можна розраховувати на успішне управління ризиками ЗЕД.

Безумовно, впровадження ефективної системи ризик-менеджменту ЗЕД вимагає від підприємства значних інвестицій у розвиток людського капіталу, інформаційних технологій, методичного забезпечення. Проте ці витрати з лишком окупляться у довгостроковій перспективі завдяки мінімізації непередбачуваних фінансових втрат, підвищенню гнучкості та адаптивності компанії до змін зовнішнього середовища, зростанню лояльності та довіри з боку іноземних партнерів.

Отже, в сучасних реаліях здатність ефективно управляти ризиками зовнішньоекономічної діяльності стає не просто важливою конкурентною перевагою, а неодмінною умовою виживання та сталого розвитку підприємства на міжнародній арені. Розробка та імплементація комплексного організаційно-економічного механізму ризик-менеджменту, що ґрунтується на органічному симбіозі прогресивних методів ідентифікації, оцінювання та мінімізації ризиків, інноваційних технологій обробки та аналізу економічної інформації, потужної системи мотивації персоналу, має стати стратегічним пріоритетом для кожної компанії, яка прагне досягти успіху на глобальних ринках.

Список використаних джерел

- Петрова В. Методичне забезпечення оцінки ризиків підприємства. *Соціальна економіка*. 2015. № 50. С. 148–153.
- «Управління проектами»: підручник для студентів-магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» / автори: Л.Є. Довгань, Г.А.Мохонько, І.П.Малик. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с.
- Мантур-Чубата О.С. Організаційно-економічний механізм управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства: дис. ... к. е. н.: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами / Олена Сергіївна Мантур-Чубата. – Х., 2015. – 239 с.